

De Magie van Shikoku

Pelgrim op het eiland van de 88 tempels

De Magie van Shikoku

Pelgrim op het eiland van de 88 tempels

Yvonne Schoutsen

UITGEVERIJ SUCHI

Copyright © Yvonne Schoutsen
Eerste druk juli 2015

Vormgeving: Erik Thé Ontwerp, erikthedesign.com
Foto's omslag: Yvonne Schoutsen
Foto's kleurenkatern: Yvonne Schoutsen en Nick Wong
Tekeningen pag. 231, 247 + 256: Laetitia Schäfer
Kaarten: Erik Thé

ISBN 9789090290249
NUR 508

Niets uit deze uitgave mag gereproduceerd worden zonder
schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Prelude 9

1. *Aanloop naar een pelgrimage in Japan* 9
2. *Zeevonk* 11

Ehime 14

- Spiritueel ontwaken 14
3. *Eén nacht alleen* 14
 4. *Mijn debuut* 16
 5. *Grijze dag* 19
 6. *De eerste tyfoon* 23
 7. *Dierenleed* 26
 8. *Lopen door Ehime* 30
 9. *De berg op* 33
 10. *Smokkelpelgrim* 36
 11. *De rivier Yoshino* 38
 12. *Raftingu* 40

Kagawa 44

- Ascetische training 44
13. *Weer alleen* 44
 14. *De hartsoetra* 46
 15. *De geboorteplaats van Kūkai* 49
 16. *Van rust naar drukte* 52
 17. *Wielerpelgrim* 55
 18. *Weg gezongen grijs* 57
 19. *Jizō* 61
 20. *Vervulde wens* 63
 21. *Eindpunt van Kagawa* 66

Tokushima 71

- Verlichting 71
22. *Vriendin Hisako* 71
 23. *Verlichting en chagrijn* 73

- 24. *De vuurceremonie* 78
- 25. *Velen geveld* 82
- 26. *Een metgezel* 88
- 27. *Ohigan* 92
- 28. *Samen zenkonyado* 95
- 29. *Tokushima stad* 97
- 30. *Pelgrimsduo* 100
- 31. *Twee kraanvogels* 103
- 32. *De Stille Oceaan* 107
- 33. *Sissygirl* 112
- 34. *Van verlichting naar Nirwana* 117

Kōchi 123

- Nirwana 123
- 35. *Geruststellend golvengekluis* 123
- 36. *Kattenkaap* 126
- 37. *Muroto* 128
- 38. *Misō* 130
- 39. *Hagimori-san* 133
- 40. *Plastic* 136
- 41. *Afscheid* 139
- 42. *Overdenkingen* 141
- 43. *Soulmate* 144
- 44. *Vliegende vissen* 147
- 45. *Villa Santorini* 149
- 46. *Domper* 152
- 47. *Master henrosan* 154
- 48. *Ziek* 157
- 49. *Zwak* 160
- 50. *Weer beter ≠ beter weer* 162
- 51. *Bezwingingen* 164
- 52. *De Zuidkaap* 168
- 53. *Vóór de tyfoon* 169
- 54. *Drakenrug* 171
- 55. *Droomhut* 173

Ehime 176

- Spiritueel ontwaken 176
- 56. *De vierde grens* 176
- 57. *Dolfijnsteen* 179
- 58. *Shopmanager Ikushima* 182
- 59. *Slagregen* 185
- 60. *Noodweer* 187
- 61. *Hemel* 189
- 62. *Ontwaken* 193
- 63. *Zwanenmeer* 195
- 64. *De bergen van Ehime* 199
- 65. *Iwayaji* 202
- 66. *Het denken gedimd* 204
- 67. *Allerheiligen* 207
- 68. *Allerzielen* 212

Afronding 218

- 69. *Katsu* 218
- 70. *Kōyasan* 223

Fotokatern 225

Woordenlijst 261

Dōmo arigatō 269

Prelude

1. Aanloop naar een pelgrimage in Japan

Ik sta er alleen voor. De stok in mijn rechterhand is van licht vurenhout. Hij reikt tot mijn borst en ik heb er een gewatteerd hoesje van paars leer overheen gedaan, met een belletje eraan. Om het lang vast te kunnen houden. We zullen samen twee maanden lang over dit eiland wandelen. Twaalfhonderd kilometer te gaan...

Hoe kom ik, een vrouw van in de veertig, ertoe om in mijn eentje een pelgrimstocht te maken in Japan? Je denkt waarschijnlijk dat ik erg avontuurlijk ben en hebt daar vast ideeën over. Avonturiers kun je onderverdelen in drie categorieën. Allereerst de jonge backpackers, die zich in verre uithoeken van de wereld, in de lobby's van hun hostel neerbuigend uitlaten over het saaie leven thuis, maar van hun nieuwe vrienden horen dat ze maar wat graag naar Amsterdam zouden komen. Vervolgens heb je reizigers die alle delen van de wereld wel zouden willen ontdekken. En het meest extreem zijn de vrijbuiters die je soms voorbij ziet komen bij reisprogramma's op de televisie. Het zal je wellicht verbazen dat ik bij geen van deze types hoor. Ik ga pas wat verder van huis als ik ergens heen moet en als ik iets wil gaan bekijken wat me interesseert. Als moeder van een jongen die graag achter zijn zelfgebouwde computer zit, is het misschien ook ongepast om alleen weg te willen, vooral omdat we maar met zijn tweeën wonen. Toen ik zijn leeftijd had oefende ik mij in de Engelse taal door het schrijven van brieven op vederlicht pastelpapier. De enveloppen hadden randen met rode en blauwe blokjes en in een donker kader stonden de begeerlijke woorden: *par avion*. Degene die mijn brieven altijd beantwoordde is mijn vriendin Keiko uit Hiroshima. Nog steeds komt er zo'n zes keer per jaar een schattige envelop terug met daarin nieuwtjes over haar voetballende zoon, of met een weklacht over de vermoeiende combinatie van een fulltime baan en een gezin. De komst van de computer en sociale media heeft geen invloed op onze correspondentie, die inmiddels half in

het Engels en half in het Japans gevoerd wordt. Het enige wat mij in een vliegtuig kon krijgen was de groeiende nieuwsgierigheid naar het land waar ik al twintig jaar brieven naartoe stuurde. Toen ik pas gescheiden was, heb ik me ingeschreven voor een groepsreis en onder leiding van Vlaamse gids Jan werden we drie weken rondgereden door het wonderschone Japan. De bus volgde noordwaarts de bloeiende kersenbloesem en deze bodes van de lente gaven de reis een roze glans.

Na die reis wist ik waar ik naar verlangd had. Japan bleek voor mij een plek te zijn waar ik me fijn voel en zelfs meer dan dat. Het leek op thuis komen. Het was daar veilig en de mensen waren vriendelijk, beleefd en niet opdringerig. Hun taal had een prachtige klank en er ging een grote aantrekkingskracht vanuit. De tekentjes bespeelden mijn behoefte om dingen uit te pluizen en te willen leren. De klanken deden hetzelfde met me als een leuk nieuw liedje op de radio. Ik werd er vrolijk van en wilde het vaker horen. Terug in Nederland had ik elke dag heimwee naar Japan. Ik ben me in de taal gaan verdiepen en er ging een deur voor me open naar een wereld die me verleidde. Dat was mijn houvast in een leven waarin ik toentertijd niet heel veel plezier beleefde.

Op een avond las ik voor het eerst over de beroemde achtentachtigtempeltocht op het Japanse eiland Shikoku. Ik werd geprikkeld en wist gelijk dat ik deze tocht ook moest gaan lopen. Ik wilde een aantal maanden naar mijn lievelingsland om me onder te dompelen in de taal en de cultuur. Ik begon alles over de tocht te lezen wat ik maar kon vinden en had opeens een doel om voor te gaan. Ik had nog nooit een lange wandeling gemaakt, dus ik ging naar een winkel voor buitensporten. Ik vertelde de verkoopster dat ik schoenen zocht waarmee ik nu hier, maar over een paar jaar in Japan uit de voeten kon. Ik merkte dat het buiten lopen me goed deed. Ik ontdekte wandelroutes in mijn buurt en zag bevroren duinmeertjes in de lente veranderen in broedplaatsen voor vele soorten vogels. De hele voorbereidingstijd gaf het wandelen en het denken aan de reis me een richting aan na een moeilijke periode in mijn leven. Ik werd

daardoor ook een leukere moeder. Ik zat er minder bovenop en merkte dat het laten vieren van de touwtjes best goed kan zijn voor een kind. Ik dacht daardoor dat ik ook wel drie maanden weg zou kunnen gaan.

De tocht en alles er omheen hebben me geholpen een gelukkiger mens te zijn. Ik ben nu meer dan tevreden met het leven dat ik leid. Ik ben ook blij terug te zijn en te voelen dat Nederland mijn thuis is. Ik heb een schat aan mogelijkheden in mezelf herontdekt. Een wandeltocht kun je overal maken. Maar de Shikoku *ohenro*, de cirkelvormige pelgrimstocht langs achtentachtig boeddhistische tempels, is de weg die ik moest gaan. Voor je ligt het verhaal over de reis, die ik begon in Nederland in de zomer van 2013. Ik vertrok op 28 augustus naar Japan en had daar drie maanden de tijd om op ontdekkingstocht te gaan.

2. Zeevonk

Mijn vierenvestigste verjaardag lijkt achteraf op het begin van een sprookje. Als zomerkind ben ik gezegend met mooi weer op twee augustus en nu was er al weken een hittegolf in ons land. De zee was heerlijk opgewarmd en ik weet dat er zich dan een bepaalde alg in het water kan ontwikkelen, de *noctiluca scintillans*. Dit algje draagt *luciferine* bij zich net als de glimworm. En dan hoeft het alleen maar helemaal donker te worden om letterlijk sterretjes te kunnen gaan zien in de zee: *zeevonk*. Ik had veel mensen uitgenodigd op mijn tuinfeest omdat ik drie maanden naar Japan zou gaan. Na veel wijn, sushi en cadeaus wilde ik de dag afsluiten op het strand. Het was nog niet donker maar tegen zonsondergang wilde ik weg. Ik joeg daarmee wellicht wat vrienden op, maar de meesten namen het goed op, het was immers mijn feestje. Dus wie er niet voor voelde ging naar huis en de overigen reden tegen half elf in colonne de Zeeweg af.

Niet iedereen dacht dat we *zeevonk* zouden zien, maar we hoopten het natuurlijk allemaal. Als het zeldzame algje er niet zou zijn, wilde

ik sowieso het water in als start voor mijn jaar als vierenveertiger. En ik vond het geweldig dat we daar een kwartiertje later met zijn veertien op de boulevard aankwamen. We stoven de duintrap af naar de waterrand en het was al donker genoeg om de voorsten niet meer te zien als je achteraan liep. Al rennend keek ik naar de zee en het leek alsof de omslaande golfjes witter waren dan de kleur wit kan zijn, een teken van *zeevonk*. Ik joelde naar de anderen dat we een stukje naar rechts moesten gaan, weg van het licht van het strandpaviljoen. De kinderen stonden al in het water en de ene riep: *'Ik zie niks!'* en de tweede riep aarzelend: *'Het lijkt wel te beginnen.'* Schoppend testte ik het water uit en ik zag aan alles dat het zou gaan komen, het moest alleen nog iets donkerder worden om het goed te kunnen zien. Toen ik dat naar de groep schreeuwde vlogen de kleren in het rond en plonsden we een voor een het water in.

Vanaf dat moment ontdekte iedereen een groene krans om de lichaamsdelen onder water. Als een aura. De één was al blij met groene voeten en de ander zwom al tien meter ver in zee, kijkend naar zijn handen die omgeven waren met groene luchtbelletjes die meebewogen met zijn zwemslag. De hond van mijn zus was ook helemaal door en om hem heen zag je een groene lichtvlek bewegen. We jubelden en riepen om het hardst en we konden allemaal zien hoe de zeevonkjes steeds feller en lichter opvielen. De ene keer groen en dan weer bijna wit. Velen van de groep zagen dit voor het eerst in hun leven en hun verwondering deed de anderen glunderen. De Noordzee op deze zwoele zomeravond voelde aangenaam en ik wist niet of ik kippenvel en rillingen kreeg van de temperatuur van de zee of van het magische schouwspel. In de zee, naast mijn zus en mijn zoon Stijn voelde ik plotseling wie ik achter ging laten. Mijn pelgrimstocht was tot nu toe eerst een voornemen in mijn hoofd geweest en in de tweede plaats een fysieke uitdaging. Ik had goed getraind. Er kwam nu pas gevoel bij mijn plan van vertrek. Behalve moeilijk was het ook een prachtig ogenblik vol besef dat het me gegund werd. Dat ze mij een aantal maanden kunnen missen omdat ze weten dat ik op bedevaart ga. We waren omringd door het heelal met zijn sterren en de duizenden extra lichtjes van de zee. Bij het

inademen vulde de ruimte in mijn lijf zich met de vonkjes. Het sprankelde daar van binnen. Het leek alsof ik betoverd werd.

Ehime

Spiritueel ontwaken

3. Eén nacht alleen

In de ruimte onder de slaapzaal van de tempel Ishiteji* rent een soort tarantula voor me weg. Omdat ik helemaal alleen in een leegstaand gebouw ben, heb ik geen reden om hard te gillen. Er zal toch niemand komen om het beest te verwijderen. Het rent over de houten vloer en verdwijnt achter een stapel dozen uit het zicht. In dit grote lege Japanse huis zonder meubels zetten de mensen die in de tempel werken allerlei voorraden neer, van documenten tot toiletpapier. Ik ga naar boven waar ik een bed gemaakt heb met twee van de vele *futon*** die hier liggen. Het is een kleurrijk bed en ik voel me goed, zeker wanneer het licht van een paar felle bliksemschichten door de niet verduisterde ramen naar binnen komt. De donder die er op volgt klinkt net als onweer dat ik ken van vakanties in Frankrijk en ik houd van die kracht. Het zal door de bergen komen die vlakbij zijn. Dat ik hier helemaal alleen in Japan ben om mijn droom te verwezenlijken vervult me met trots, maar het kost me wel even wat moeite om in slaap te komen. Wat veel indrukken heeft deze dag me gebracht. Het is maar goed dat ik nog een nachtje in het centrum van Matsuyama logeer en morgen ga beginnen met het echte werk.

Net ben ik nog een keertje naar het beroemde badhuis Dōgo Onsen gegaan en heb ergens een kom *ramen* noedels gegeten. De wandelroute van tempel drieënvijftig naar tempel vierënvijftig is vierendertig kilometer lang en daar wil ik de komende twee dagen voor uittrekken. Toen Keiko me vanmiddag op het eiland achterliet en ik in de richting van Dōgo Onsen liep, barstte er een stortregen

* Ishiteji is tempel nummer 51 van de route. Veel tempels hebben het achtervoegsel ~ji. Na tempelnamen zal ik het tempelnummer als volgt noteren: (寺51)

(寺 = tera = tempel. In de naam van de tempel meestal uitgesproken als ~ji)

** cursief gedrukte woorden zijn in alfabetische volgorde opgenomen in de woordenlijst achterin

los. Gehuld in mijn regencap kwam ik bij de tempel Ishiteji aan, waar ik *tsuyadō* heb. Deze gratis slaappleats is eenvoudig vergeleken met een hotelkamer, maar als je van kamperen houdt kun je het hier gerust luxe noemen.

Beneden is de ingang waar mijn schoenen staan. Ook heb ik mijn staf daar neergezet. Het is de *kongozue*, de wandelstok die symbool staat voor *Kūkai*, die deze tocht twaalfhonderd jaar geleden maakte. De stok leunt vermoeid tegen de schoenenkast waarop ik ook mijn kegelvormige strohoed heb neergelegd. Naast deze kast vind je achter een muurtje van dozen het toilet en boven heb ik in een kantoortje een wasbak met stromend water gevonden. Verder is er elektriciteit en er staan een paar ventilatoren op de *tatami*-vloer, wat verkoelend is in de klamvochtige avond. Ook kan ik er een uitgespoeld T-shirtje voor te drogen hangen en mijn Japanse handdoekje, dat ultralicht is. Het lijkt op een sjaaftje. Ik heb maar twee exemplaren van ieder kledingstuk mee zodat mijn bagage niet zwaarder is dan acht kilogram. Daar zitten zelfs een slaapzak en een matje bij die een groot deel van de rugzak vullen. En een gesneden stuk traagschuim dat als kussen dient. De vloer om mijn bed ligt bezaaid met al mijn bezittingen voor de komende maanden. Ik ben verbaasd en verrast over de toch wel grote hoeveelheid die er in mijn rugzak past.

Op papier heb ik een schema gemaakt dat dienst moet doen als dagboek. Mijn indrukken en bevindingen wil ik gaan bijhouden in mijn iPhone, maar de feiten komen in steekwoorden op papier. De overnachtingsplaatsen en de route houd ik bij in mijn routegids met stickertjes en een pen, een rustgevend werkje na een enerverende dag. Tijdens dat noteren orden ik alle indrukken, want ik ben iemand die zenuwachtig wordt als ik dat niet kan doen. Of mijn methodische manier van denken en mijn toewijding om bepaalde dingen altijd op dezelfde manier uit te voeren een handige eigenschap is voor onderweg, zal ik nog moeten ervaren. Japan is in ieder geval al twee keer eerder voor mij het allerfijnste land gebleken. Als ik me ergens op mijn gemak voel zoals hier, is het eenvoudiger om mezelf te zijn. In Nederland knijp ik vaak in mijn handen en zien anderen wel de

